

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อ สืบเคราะห์องค์ความรู้จากการพัฒนาต้นแบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ และหาแนวทางในการขับเคลื่อนการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของต้นแบบการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับตัวอย่าง ซึ่งเป็น อปท.ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความสนใจและสมัครเข้าร่วมโครงการ โดยอาศัยการประเมินองค์การทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และฝ่ายสภา ในประเด็นของการนำเอาคุณธรรมตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ รวมถึงการประเมินการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนร่วมด้วย ผลการวิจัยสามารถได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการท้องถิ่น มีผลการประเมินในระดับมากที่สุด คือ ฝ่ายบริหาร รองลงมาคือฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และฝ่ายสภาตามลำดับสอดคล้องกับระดับความอยู่ดีมีสุขทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ อปท. ที่มีระดับการประยุกต์ใช้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสูงจะทำให้ระดับความอยู่ดีมีสุขของชุมชนอยู่ในระดับสูงตามไปด้วย ดังนั้นนักวิจัย ได้ทำการสังเคราะห์องค์ความรู้ในการพัฒนาต้นแบบการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของ จังหวัดเชียงใหม่ โดยให้ตัวแทนของ อปท. ได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการประเมินการประยุกต์ใช้คุณธรรมในการดำเนินงานทุกฝ่าย ซึ่งทุกฝ่ายได้ยอมรับในผลการประเมินและเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรจากการประยุกต์ใช้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

1) อปท. ควรเน้นเน้นการเพิ่มระดับการประยุกต์ใช้คุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้นทั้งคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนและขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อ โดยบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องพยายามนำเอาคุณธรรมเข้าไปใช้ในการทำงานให้มากขึ้น

2) อปท. ควรส่งเสริมการมีภาวะผู้นำให้กับผู้ปฏิบัติงานที่จะเป็นต้นคิดในการนำเสนอโครงการ กิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้คุณธรรมให้มากขึ้น โดยให้การสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าว อย่างเต็มรูปแบบ

3) สร้างความรู้และความเข้าใจตลอดจนส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประยุกต์ใช้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย การวิจัยเพื่อพัฒนาด้านแบบการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” ได้บทสรุปเกี่ยวกับวิธีการในการพัฒนาด้านแบบการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ อภิปรายผลได้ดังนี้

1) ความสำเร็จของการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นเกิดขึ้นได้หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการนำเอาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปใช้ในการบริหารจัดการองค์กรได้แก่ คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนและความขยันหมั่นเพียร ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งหาก อปท. ได้ยึดมั่นในคุณธรรมดังกล่าวในการเป็นกรอบการทำงานและกำกับการทำงานก็จะทำให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากคุณธรรมที่กล่าวไว้ข้างต้นจะเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญที่จะทำให้องค์กรและชุมชนสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและอยู่รอดได้อย่างปลอดภัย สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551) ที่ระบุไว้ถึง “การใช้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตจะทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ อันจะทำให้การดำเนินงานเกิดความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้” และสอดคล้องกับแนวคิดของ วีระศักดิ์ สมยานะ (2549) ที่ว่าความสำเร็จของการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เกิดจากการนำเอาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตเข้ามามีใช้กับการทำงานโดยการจัดทำแผนการดำเนินงานให้ตรงกับวิสัยทัศน์ขององค์กรเพื่อจัดทำโครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนงานและสอดคล้องกับ งานของกาญจนา สุระ (2551) ที่ค้นพบว่าแนวทางการเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนของจังหวัดเชียงใหม่ต่อการยกระดับด้านเศรษฐกิจคือการสร้างศักยภาพความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เพิ่มขึ้น

2) การพัฒนาต้นแบบการพัฒนา ด้านสังคมและวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้เนื่องมาจากการที่ผู้นำเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและได้นำเอาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาให้โดยเฉพาะคุณธรรมด้านความไม่ประมาท มีความขยันหมั่นเพียร มีวิธีการทำงานที่เป็นระบบซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับองค์กรไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน สอดคล้อง กับงานของ สัมมา รัตนิตย์ (2553) ที่กล่าวว่าผู้นำนั้นเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน ทั้งผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรในชุมชนนั้น ๆ ทั้งที่เป็นผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นคนที่ชุมชนยอมรับนับถือ เป็นคนที่มีศักยภาพในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับคนกลุ่มต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นคนที่เข้มแข็ง มีมุมมองกว้างขวาง มองการพัฒนาแบบองค์รวม และมีประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง เป็นนักสร้างและเน้นกระบวนการของการเสริมพลังจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และมีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้โดยมีคุณธรรมเป็นตัวกำกับการดำเนินงานของตนเอง

(3) จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับความอยู่ดีมีสุขของชุมชนที่ให้นักวิจัยได้ข้อค้น พบว่า ประเด็นของความอยู่ดีมีสุขด้านสังคมและวัฒนธรรมประกอบไปด้วย 14 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีเพื่อนบ้านที่ดี 2) การมีครอบครัวอบอุ่น 3) สังคมและชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 4) ชุมชนมีความสามัคคี 5) มีการสืบทอดวัฒนธรรมที่ดีงามและภูมิปัญญาของท้องถิ่น 6) คนในชุมชนมีคุณธรรมและความซื่อสัตย์ 7) ผู้นำชุมชนมีคุณธรรม 8) เด็กและเยาวชนมีความประพฤติที่ดี มีความกตัญญู 9) เด็กและเยาวชนมีโอกาสได้ศึกษาต่อ 10) มีกองทุนช่วยเหลือคนในท้องถิ่น 11) ได้รับการสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมจากรัฐบาล 12) คนในชุมชนปล่อยวางไม่ยึดติดกับวัตถุนิยม 13) สามารถเลี้ยงดูหลานให้อยู่อย่างพอเพียง 14) ผู้นำในท้องถิ่นมีความสามัคคี มุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งองค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุขที่นักวิจัยได้ค้นพบมีความละเอียดและเหมาะสมกับชุมชน มากกว่าองค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุขด้านเศรษฐกิจที่สำนักงานปฏิรูปสภาพแห่งชาติ (2548) และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559) กำหนดไว้ คือ การมีสุขภาพ การมีครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ สังคมมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ในขณะเดียวกันสำหรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งยั่งยืนได้ ด้วยชุมชนเอง เกิดเป็นต้นแบบการพัฒนา ด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับ Denthardt (2003) ซึ่งให้ความสำคัญกับประชาชน โดยเห็นว่าประชาชนเป็นผู้มีคุณค่า ไม่ใช่แค่ผลผลิต หน่วยงานของรัฐจะประสบผลสำเร็จได้ หากดำเนินการด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และสร้างการเป็นผู้นำร่วมกับประชาชนบนพื้นฐานของความเคารพประชาชน เช่นเดียวกับสำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวง

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549) ที่ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลโดยประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดเกณฑ์ในการประเมินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งการวิจัยนี้พบว่า ต้นแบบของการพัฒนาครั้งนี้มีองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการติดตามและการประเมินผล ซึ่งชุมชนโดยทั่วไปทำได้น้อยมาก ดังนั้นอาจให้ อปท.มีการบริหารจัดการที่เป็นต้นแบบของการพัฒนาท้องถิ่น ด้านคุณธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านนี้ให้มากขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะ

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการนำเอาคุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการให้มากขึ้น โดยสอดคล้องกับ คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งสำคัญ ให้ฝ่ายผู้บริหารและ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเอง ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่อผู้อื่น อปท. ต้องส่งเสริมกระตุ้น โดยการ สร้างจิตสำนึกให้คนในองค์กรเข้าถึงคุณธรรม ผ่านการดำเนินงานภายใต้โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ จึงจะเป็นการเสริมความมีคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับ อปท. ได้อย่างแท้จริง

2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความต้องการที่จะยกระดับการบริหารจัดการองค์กรจากต้นแบบการประยุกต์ใช้คุณธรรมตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สูงขึ้น ควรศึกษาถึงวิธีการยกระดับการบริหารจัดการจากต้นแบบของงานวิจัยในครั้งนี้เพื่อนำไปปรับและประยุกต์ใช้กับองค์กรของตนเอง

3) หน่วยงานอื่นที่ไม่ได้เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน สามารถนำวิธีการพัฒนาต้นแบบการพัฒนาทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรมของการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสภาวะแวดล้อมของการทำงานขององค์กรได้